

DRIE ZUSTERS (INNE GORIS EN BART MOEYAERT / ZEVEN)

‘Als ik droom, dan droom ik van ons...’

Inne Goris en Marleen Baeten

UIT HET JURYPAPPORT VAN DE 1000 WATT-PRIJS 2004

‘Drie Zusters is een voorstelling die zich waagt op het domein van het conceptuele. Die bij sommige juryleden reminiscenties oproept aan *minimal music*, beeldende of conceptuele kunst. Een voorstelling die zich zowel qua onderwerp, vormgeving, tekst als encenering verhoudt van het gebruikelijke kindertheateridoom. Het is een voorstelling die zich op extreem doorgedreven wijze houdt aan zijn eigen uitgangspunten (...) Daarom wil de jury deze voorstelling ook honoreren: omdat ze discussie oplevert, en omdat ze ons, het publiek en andere makers dwingt tot persoonlijke stellingname.’

De voorstelling

Het scènebeeld is een kruising tussen de olifantenbuitenruimte in een diertuin en de gang in een vervallen schoolgebouw. Een hoge muur met afgebladderde verf, gebarsten en ontbrekende tegels, een grote jas aan een kapstok, grote laarzen eronder, een deur die klem zit, verdorde blaren op de grond. Het muurtje dat het speelvlak omzoomt is amper een halve meter hoog en sluit maar aan één kant aan op de hoge achterwand. Aan de andere kant markeert het een smalle doorgang, richting duisternis. Op de schaars verlichte scène zit een meisje op de tafel. Een ander leunt tegen een omgevallen boom. De derde zus uit de titel zal pas na een tijdje haar schuilplaats achter de jas aan de kapstok verlaten. Gedurende een hele tijd zeggen ze niets. Het geluid van een open en dicht waaierende deur is des te nadrukkelijker aanwezig. Heel de voorstelling lang zal de geluidsband even belangrijk blijven als de tekst, die Bart Moeyaert schreef op basis van de improvisaties tijdens het repetitieproces.

Eerder dan een vertaling van Tsjechovs toneelstuk is deze *Drie Zusters* een uiterst persoonlijk doordenken van diens uitgangspunten: drie zussen tussen droom en daad, tussen toekomst en herinnering, gevangen in de psycho-sociale constellatie die ‘familie’ heet. Er wordt geen duidelijk verhaal verteld. Over ‘vertrekken’ wordt haast niet gesproken, mág haast niet gesproken worden. ‘Moskou’ is vervangen

door het geluid van een voorbijrijdende trein. De drie zussen zijn alleen. Doordat ze helemaal op zichzelf teruggeworpen zijn, komen hun karakters en kleine kantjes des te gemakkelijker aan de oppervlakte. Pogingen om de tijd te verdrijven en zusterlijk geplaag zorgen voor snel wisselende stemmingen, die vorm krijgen in een subtiel samenspel van beweging, tekst, licht en geluid. Heel mooi is de scène waarin een eenvoudig hinkelspel overgaat in ritmisch stampen, zingen en samen bewegen. Irina (Samantha Van Wissen, jarenlang danseres bij Rosas) zet een treurig liedje in: ‘Moi, je m’ennuie, de six à dix, de dix à six, toute la nuit, toute la vie’. Al hinkelend krijgt het een sterk ritmisch karakter, waardoor een vrolijke dans ontstaat, die op zijn beurt ontardt in kleine pesterijen. Waarna Irina zegt: ‘Ik wil nieuwe schoenen.’ En Olga antwoordt: ‘We willen allemaal van alles.’

De twee danseressen in de cast brengen letterlijk beweging in de voorstelling, onder meer tijdens een bevreemdende carnavaleske scène waarin de zussen katten- en hondenmaskers dragen. De sterk fysieke invulling van hun personage geeft de voorstelling een meisjesachtig karakter. Toch is dit geen vrolijke voorstelling. De ouders hangen als een dreigende schaduw boven het huis: ‘Vooruit’ (papa), ‘Niet doen’ (mama). Gebeden uit een ver verleden worden als bezweringen afgerammeld. Het gangpad dat hen uit het beklemmende huis zou kunnen wegvoeren, is pikdonder. De voorzichtigheid waarmee de meisjes balancerend op het betonnen muurtje lopen suggereert een gapende diepte aan de andere kant. Elk sprankeltje hoop wordt al gauw de kop ingedrukt, zoals de duizendpoot die Masha eerst pootje voor pootje verzorgt en dan doodtrapt.

Deze donkere toon maakt van *Drie Zusters* geen ‘gemakkelijke’ voorstelling. Het ‘ongemak’ wordt versterkt door de zuinige manier waarop met tekst en beweging een beeld wordt geschetst van de mens, het kind, het gezin. Of beter: wat van hen overblijft wanneer ze aan zichzelf overgeleverd worden, zonder impulsen en afleidingen van buitenaf, en hun opvoeding bovendien de uitweg van spel en verbeelding nauwelijks toelaat. Ook in *Zeven*, de voorstelling van twee jaar geleden waarnaar de productiestructuur van *Drie Zusters* genoemd werd, ging de aandacht van regisseur Inne Goris uit naar de blinde vlekken in de zeven geselecteerde sprookjes. Het onuitsproken vrouw-

MASJA Vroeger waren mijn voeten kleiner.

Mijn knieën zaten hier.

En mijn hoofd zat hier.

Nee, hier.

Ik weet het eigenlijk niet meer zo precies.

(...)

Hoe groot was papa?

OLGA Groot, Masja. Groot.

MASJA Ja.

Hier zat mijn hoofd.

Als hij voor me stond, keek ik zo naar hem op.

OLGA Als hij voor je stond, Masja, keek hij zo op je neer.

MASJA Wij deden maar weinig goed.

OLGA Je weet het niet meer zo precies: we deden niets goed. Zijn mond kon spreken, maar zijn handen konden er ook wat van. ‘Vooruit!’

MASJA En zijn voeten dan. ‘Vooruit!’

OLGA Het is dat we het verdienden.

MASJA Dat weet ik niet meer, Olga, dat weet ik niet meer.

OLGA Anders ik wel.